

Розділ 1

У перше сніжить, коли я притрушую попелом ганок нашого будинку.

Ставлю відро, глибоко вдихаю, наповнюючи груди свіжим повітрям і передвістям зими. Прихилившись до одвірка, дивлюсь, як лапаті сніжинки лягають на землю. Вони не тануть — добрий знак. Хоча снігопад не полегшить збирання припасів, західний ліс — найпрекрасніший, коли вбраний у біле. На обличчі розквітає усмішка, а ноги аж тремтять, так кортить кинути відро й попрямувати до узлісся.

Зробити так — ризик, адже, перш ніж піти в ліс, я маю виконати всі ранкові обов'язки. Це частина домовленості, яку ми із сестрою уклали, після того, як Ма пішла. А Ейрвін дасть мені спокій, коли я залишатимуся на вулиці аж до заходу сонця. Хай як мене вабить сніг, але притрусити ганок — моє останнє завдання. Краще трохи довше почекати зараз, ніж спокусити Ейрвін переглянути домовленість потім.

Я нахиляюся над відром, занурюю бліду руку в м'який прохолодний попіл і, зачерпнувши жменю, посипаю ганок іще декількома шарами. Цей попіл знадобиться, щоб нам не було ковзко, коли світ зледеніє, а те, що залишиться до весни, підживить наш город.

Ну, саме так ми зазвичай використовуємо залишки попелу. Але з настанням цієї весни ми їдемо із села, тому городу не буде. Ніхто не розтрусить попелу, не побачить, як усе росте. Небагато й виростло за чотири роки після смерті Та.

— Уже закінчуєш, Ро? — гукає Ейрвін із дому.

— Так, я зараз, — відповідаю. Попелу понасипувано вдо-
сталь; пора поставити відро на місце під вішак і йти збира-
ти припаси в західному лісі. Натомість мій погляд повер-
тають клаптики ґрунту біля нашого дому.

Перш ніж піти, Ма казала нам не витратити часу на про-
полювання городу. Радила дозволити природі повернути
землю собі, тому що нам вона більше не потрібна.

Ну, їй, може, і не потрібна. А от мені — потрібна.

Трьома рішучими кроками я дістаюся городу. Припоро-
шеними попелом пальцями зриваю зів'яле листя, поки його
не вкрив сніг. Не один рік завдяки турботі Та наш город буяв.
Він обробляв землю до останнього дня, поки тримався на ногах.
Звісно, відтоді як він відійшов, урожаю нашій родині заледве
вистачало, щоби прогодуватися, але це не означає, що я готова
покинути справу його життя. Ні, не тепер. Ні, поки є ймовір-
ність, що ми, може, залишимося. Якби Ма передумала...

— Ро, що ти там так довго?

Сполохана голосом сестри, я повертаюся з городу і, по-
спішаючи дійти до дверей раніше, ніж Ейрвін вийде шукати
мене, перекидаю відро. Попіл висипається на ганок. Тяжко
зітхаю, схиливши плечі. Тільки б сестра не побачила. Вона
й так думає, що я недбала в хатніх обов'язках.

— Хвилинку! — гукаю, сподіваючись, що їй вистачить терп-
цю почекати всередині.

Стаю на коліна й закидаю якомога більше попелу назад
у відро. Добре, що ми вже не використовуємо попелу для ва-
ріння мила. Поки Ма була з нами, то, щоб надолжити наші
вбогі врожаї, вона продавала бруски мила, а ще квіткові ком-
позиції із трояндових кущів, які не зачахли, як наш город.
Ні з того, ні з іншого ми не розжилися, тому Ма переїхала
через річку до Маківки, заможного містечка, яке, на її дум-
ку, є рятунком від усіх наших напастей.

Наша тітка в Маківці тримає таверну, де їй належать кім-
нати нагорі, тож в одній із них Ма житиме цієї зими, поки

не забезпечить собі заробіток. Вона повернеться, щоб забрати нас з Ейрвін, щойно подих зими стане теплим, а крига на річці скресне. Її немає вже три тижні, і сум за нею — дивне почуття. Звичайно, я хочу, щоб вона була з нами вдома, але її повернення також означає наш від'їзд із села, а до цього я зовсім не готова.

Прибравши якомога більше попелу, я креслю пальцем на шарах, які залишилися: будиночок із городом і двома трояндовими кущами, що переплітаються, а далі — смуга лісу. Наш дім. Та тільки на зиму.

Одразу за порогом мені на очі потрапляють знайомі ноги в шкарпетках.

— Ро, що ти робиш? — питає Ейрвін.

Злякавшись, я стираю малюнок і встаю назустріч сестрі.

— Нічого, — відповідаю, змахуючи з долонь рештки сажі.

Її очі звужуються, ніби вона знає, що я брешу, але не каже цього.

— Ну, заходь тоді. Тобі варто поїсти, перш ніж іти в ліс.

Я йду за нею всередину і ставлю відро з попелом під вішак. Ейрвін повертається на кухню і далі лаштує тарілки з хлібом і твердим сиром на кухонному столі. Їй майже вісімнадцять, вона старша за мене на два роки. Вона висока та струнка, як стебло троянди, я ж більше схожа на цвіт троянди — невисока, трохи повніша посередині, з міццю, здобутою роками мандрівок західним лісом. Мені аж пальці сіпаються, але я стримую нарікання. Ми й так часто сваримось останнім часом, тож я намагаюся не давати приводу.

— Вода для чаю має бути досить гарячою, — каже Ейрвін із награною жвавистю, закладаючи за вухо пасмо пшеничного волосся.

Я ледь втримуюся, щоб не закотити очі. Сестра часто буває в доброму гуморі, але, відтоді як Ма поїхала, вона особливо весела. Усе це — частина її хибної спроби якнайкраще провести нашу останню зиму тут і щоб я не кричала про

всі причини, чому ми маємо залишитися — причини, які вони з Ма чули десятки разів, але розуміти відмовляються. Учора Ейрвін похвалила мої знахідки з лісу, хоча вони були мізерними, і навіть не сердилася через бруд у мене на комірці. Але ніяких веселощів не вистачить, щоб відвернути мою увагу від того, що на нас чекає.

Іду до каміна у вітальні, щоби зняти з гачка чайник. Під моїми ногами тріщина в одній із дощок підлоги — там, де я колись його впустила, забувши прикрити руку цупкою ганчіркою, перш ніж ухопитися за ручку.

Короткий, але сильний спалах жару обпік долоню. Та почув мій крик і приніс мокру ганчірку, щоби прикласти до почервонілого місця, але коли я попросила вибачення за те, що зіпсувала підлогу, він тільки похитав головою. Тато сказав, що радий із цієї тріщини, бо вона слугуватиме мені нагадуванням, щоб я більше ніколи не забувала про ганчірку. І справді, відтоді я не забуваю.

Я стаю на коліна і притискаю кінчики пальців до тріщини, відчуваючи її шорсткі краї, а на вустах з'являється сумна усмішка. Та ніколи не змушував мене почуватися дурною через те, що я в чомусь не мала рації. З кожної помилки він виводив урок, і спогади про його науку пов'язані із цим домом, з нашим городом, із західним лісом. Не хочеться думати про те, що станеться із цими спогадами в Маківці. Без усього того, що живить їх, що від них залишиться?

Засмучена, спрагла цієї чашки чаю, я прикриваю руку ганчіркою і знімаю чайник. Наливаю паруючу рідину у дві глиняні чашки, у кожна з яких кладу жменьку сушених плодів шипшини й листя м'яти, зібраних мною. Потім до мене приєднується Ейрвін, несучи тарілку з їжею в кожній руці.

Ми сидимо з тарілками на колінах на дерев'яній лавці з подушками обличчям до вогню і їмо, звично вдивляючись у мерехтливе полум'я. Хліб трохи зачерствів, а сир дещо надто затвердів, але мене це не дуже турбує, бо принаймні

я їм щось ситне. Був час до від'їзду Ма, коли ми не могли дозволити собі ні хліба, ні сиру й жили на залишках нашого невеликого врожаю, а також на грибах, горіхах і ягодах, які я збирала в західному лісі. Але коли Ма написала тітці Мірі про свій намір переселитися в Маківку, та надіслала конверт, повний монет, разом із запискою: «Це треба було зробити ще багато років тому».

Тітка Міра, звісно, не багата, але я знаю, що, тримаючи таверну і здаючи кімнати, живе вона без біди. Вона надіслала нам монети щороку, відколи помер Та, але не так багато, як тоді, коли дізналася, що мама нарешті прислухається до її поради покинути село і приєднатися до неї по той берег річки. Ма, здавалось, не переймалася цим, сповнена радості, що ці монети допоможуть нам з Ейрвін пережити зиму. Сестра без кінця перераховувала харчі й речі, які ми нарешті зможемо купити: хліб, сир, рибу й нитки для шиття.

Я теж вдячна тітці, але, безперечно, за цією вдячністю ховається образа, бо знаю, що тітка, якби хотіла, могла б останніми роками більше нам допомагати. Може, тоді ми не їхали б звідси.

— Гадаю, сходжу на Кленовий ринок, щойно сніг вщухне, — Ейрвін робить паузу, щоб дожувати хліб, якого в неї повен рот. — Запасемося, поки не настала зима й ще є вибір. Що думаєш про копчену рибу? Ші каже, цього тижня в неї улов більший, ніж зазвичай, а це означає, що вона, може, продасть рибу зі знижкою.

— Гм-м, — видаю я, сьорбаючи чай.

— Хочеш, ходімо зі мною, — пропонує вона. — Допоможеш із покупками, побачишся з іншими людьми, крім мене, для різноманітності.

Наїжачившись від такої думки, я похитую головою, можливо, сильніше, ніж потрібно.

— Ми ж домовлялися, — бурмочу я в чашку.

— Знаю, але тобі не потрібно збирати припаси щодня.

Не в тому річ. Хіба вона не відчуває, що мені не цікаво?
Ставлю чай на стіл.

— Я не хочу йти.

Промовляю ці слова повільно, неквапливо, щоб вона зрозуміла. Коли між нами запановує мовчання, роздумую, чи не зайшла я занадто далеко. Тоді як Ейрвін без Ма була надзвичайно веселою, я, без сумніву, була надзвичайно кислою. І бачу, як їй із цим важко.

Я таки вважаю, що Ейрвін іноді заслуговує на мою кислу міну. Зрештою, вона й далі на боці Ма стосовно переїзду, а для мене це справжня зрада нашого сестринства. Але останнім часом, навіть у тих рідкісних випадках, коли я хочу бути хорошою молодшою сестрою, я, здається, не можу себе до цього примусити. Ніби тієї миті, коли Ма пішла, у мені поселився великий злий звір. Якщо тільки Ма не передумає, не знаю, що змусило б того звіра піти геть.

Нарешті Ейрвін відкашлюється.

— Гарзд, — каже вона ніжно, наче я немовля, що потребує ласки. — Обережніше сьогодні в лісі. Через сніг легко заблукати.

У мене виникає спокуса сказати, що я ще жодного разу в житті не губилася в лісі. Але я стримуюся, бо за моєю досадою ховається любов до сестри, яка рідко наполягає на тому, щоб я робила те, чого не хочу. На відміну від Ма.

Я штурхаю Ейрвін плечем.

— Чай смачний.

Я збираю трави, але за їх змішування відповідає сестра. Вона завжди знаходить потрібне співвідношення між шипшиною та м'ятою, щоби смак був не занадто терпким, солодким чи гострим, а ідеальним поєднанням усіх трьох смаків.

Ейрвін усміхається.

— Дякую, але боюся, що це були рештки нашої суміші. Може, мені щось купити на ринку? Тільки щоб вистачило, поки ти не назбираєш трав?

Я закушую губу, думаючи про те, що сказала Ма, перш ніж піти. Про те, що треба витратити наші гроші з розумом, не легковажити ними.

Але вона також сказала насолоджуватися часом, що залишився, тож я запитую:

— Чи вистачить нам на імбирні прянощі?

— Залиш ці клопоти мені, — каже Ейрвін, беручи книжку зі столика біля каміна.

Як і всі її книжки, цю прочитано щонайменше десяток разів. Брунатна шкіряна палітурка потерта й потріскана, а кутики деяких сторінок загнуто, щоб позначити її улюблені місця.

Я відкидаюся на подушки.

— От я певна, у Маківці є для тебе багато нових книжок.

— М-м-м, — погоджується вона, перегортаючи сторінку.

Я важко соплю, дратуючись. Щоразу, коли я дошкуляю Ма через Маківку, наприклад, глузуючи із цієї назви, я вислуховую сувору нотацію. Ейрвін важче зачепити. Вона здатна бути незворушною і мовчати у відповідь на моє єхидство, що ще гірше, я навіть не можу пояснити чому.

Однак цього разу я рішуче налаштована домогтися від неї відповіді, тому кажу:

— От ти вже тішишся на мило.

Здається, це спрацьовує, бо Ейрвін опускає книжку на коліна.

— Що?

Я знизую плечима, колупаючи скоринку хліба.

— Ти ж матимеш більше часу на читання, бо тобі вже не доведеться варити мило. Кому потрібне домашнє мило в такому заможному місті, як Маківка? Ма, без сумніву, перейде на куповане.

Найімовірніше, на мило, так надмірно напахчене травами й пелюстками квітів, що я задихатимуся щоразу, коли митиму руки.